

Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION)

Programbeskrivelse

Revidert april 2017

1. Sammendrag

Forskningsrådets regionale oppdrag er gitt gjennom vedtektene som sier at Rådet skal *arbeide for å fremme innovasjon i næringslivet og offentlig sektor i hele landet*. Regional policy fra 2014 gir retning til dette arbeidet og programmet Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION), operasjonaliserer regional policy.

FORREGION bygger på og fører videre erfaringene fra programmene Forskningsløft i Nord og Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI). FORREGION skal styrke sammenhengen mellom det regionale, nasjonale og internasjonale arbeidet for forskningsbasert innovasjon. Satsingen skal videreføre innsatsen for å ta hele landets kunnskapsinfrastruktur og ressursbase i bruk. Dette vil bidra til å øke verdiskapingen, konkurransekraften og omstillingsevnen. Det er hver regions unike muligheter og utfordringer som skal ligge til grunn for den særskilte innsatsen FORREGION består av.

FORREGION har tre hovedelementer (pilarer); 1. breddevirkemidler for mobilisering til forskningsbasert innovasjon (kompetansemegling, forprosjekter, etc.), 2. kompetanseprosjekter, kalt kapasitetsløft, for å styrke kompetanse- og forskningstilbudet for næringslivet i områder med særlig potensial eller særlige behov og 3) kunnskaps- og dialoginnsats om regionalt arbeid med forskningsbasert innovasjon.

Fylkeskommunene har det strategiske og politiske ansvaret for regional næringsutvikling¹ og er derfor en viktig samarbeidspartner for Forskningsrådet. Samarbeid mellom Forskningsrådet, fylkeskommunene, Innovasjon Norge og SIVA skal sikre koordinering og arbeid for felles mål om vekst i regionen. Regionale forskningsfond (RFF) er fylkeskommunenes strategiske verktøy for forskning og innovasjon, og fylkeskommunene må avklare rammene for samarbeid og arbeidsdeling med RFF i hver region.

FORREGION skal støtte opp under Forskningsrådets øvrige tilbud ved å mobilisere til blant annet SkatteFUNN, Nærings-ph.d., BIA og andre innovasjonsprogrammer, samt EUs rammeprogram for forskning og utvikling, Horisont 2020.

¹ Dersom fylkeskommunen, etter regionreformen, blir erstattet av et annet regionalt nivå med strategisk og politisk ansvar for næringsutvikling, vil Forskningsrådet samarbeide med dette nivået.

2. Bakgrunn og utfordringer

Forskningsrådets regionale oppdrag er gitt gjennom vedtektene som sier at Rådet skal *arbeide for å fremme innovasjon i næringslivet og offentlig sektor i hele landet*. Regional policy fra 2014 gir retning til dette arbeidet og FORREGION operasjonaliserer regional policy, sammen med blant annet Forskningsrådets regionale tilstedeværelse i hele landet.

FORREGION bygger på og fører videre erfaringene fra programmene Forskningsløft i Nord og VRI. Det er hver regions unike muligheter og utfordringer som skal ligge til grunn for den særskilte innsatsen FORREGION består av.

FORREGION skal spille godt sammen med Regionale forskningsfond (RFF), Forskningsrådets innovasjonsprogrammer og EUs rammeprogram for forskning, samt andre aktører sine innovasjonsvirkemidler. Programmet skal styrke grunnlaget for at flere bedrifter kan være deltagere i disse programmene.

Møte sentrale samfunnsutfordringer

For at flere norske bedrifter skal kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen, må flere benytte forskningsbasert kunnskap, investere i FoU og bruke forskningsbasert innovasjon til å hente ut verdiskapingspotensialet som ligger i samfunnsutfordringene, norske naturressurser og ny teknologi.

Næringslivet i Norge er i omstilling, blant annet som følge av nedgang i oljeprisen. Bedrifter i alle deler av landet er del av nasjonale og internasjonale konkurransestrukturer og de opererer i ulike regionale kontekster. For å lykkes med omstilling og i den internasjonale konkurransen må regionalt differensierte strategier spille godt sammen med nasjonal og internasjonal innsats.

Utfordringer som er særlig relevante for Forskningsrådets regionale innsats er:

- Bruk av forskningsbasert kunnskap og forskningsmetodikk styrker og strukturerer bedriftenes innovasjonsarbeid og øker deres konkurransevne. Likevel er det en relativt liten andel av bedriftene i Norge som driver systematisk og forskningsbasert innovasjonsarbeid eller kombinerer erfaringsbasert og forskningsbasert innovasjon. Med forskningsbasert innovasjon mener vi her innovasjonsarbeid som utnytter kunnskap og/eller metoder fra forskning, direkte eller indirekte. Det er forskjeller mellom regionene og mobiliseringsarbeidet må bli tilpasset regionale forhold for å få effekt. *For å nå målene om at næringslivet skal investere tilsvarende 2 % av BNP i forskning og flere kvalifiserte søknader til Horisont 2020, må vi mobilisere regionalt.*
- Norge har generelt et høyt utdanningsnivå, men utdanningsnivået i deler av næringslivet er relativt lavt. Det er sammenheng mellom utdanningsnivå i bedriftene og sannsynligheten for at de bruker forskning eller er involvert i forskningssamarbeid. Det er sammenheng mellom hvor folk studerer og hvor de velger å jobbe, men det er ofte mindre samsvar mellom tilbudet av utdanning og behovet i næringslivet regionalt. *Forsknings- og utdanningsmiljøer må styrkes på områder som er viktige for nåværende og framtidig regionalt næringsliv. Samspillet mellom forskning, næringsliv og myndigheter må styrkes.*
- Norsk næringsliv er god på prosessinnovasjon, og mange bedrifter innoverer basert på erfaringsbasert kunnskap og korte avstander mellom operatørene og ledelsen. Produktinnovasjonene er ofte inkrementelle (stegvise) og stimuleres av kontakt med kunder. Bedrifter som har høy grad av erfaringsbasert innovasjon, kan forsterke og

forbedre innovasjonsarbeidet ved å kombinere den erfaringsbaserte innovasjonen med forskningsbasert kunnskap, -metode og -kompetanse. *Forsknings- og utdanningsmiljøer bør ta sentrale roller i å utløse slike muligheter og skape nettverk til nasjonale og internasjonale kunnskapsaktører.*

- Mange bedrifter er lite kjent med forskningsbasert innovasjon og med forskningens aktører og det er betydelige barrierer for kunnskapsflyt og samarbeid mellom næringslivet og universitets- og høgskolesektoren. *Innsats for forskningsbasert innovasjon må derfor ta tak i utfordringene både i bedriftene og forsknings- og utdanningsmiljøene.*

Utfordringene framhever betydningen av å se kompetanse/utdanning, forskning og innovasjon i sammenheng. Det krever gode samarbeidsrelasjoner mellom nasjonale og regionale utviklingsaktører og at kunnskapsinfrastrukturen i hele landet blir tatt i bruk.

Politisk relevans

Regjeringen vil styrke forskningsinnsatsen for å nå målet om at forskning skal utgjøre tre prosent av BNP innen 2030. Regjeringen har også satt som mål at Norge skal vinne tilbake to prosent av de konkurranseutsatte midlene i Horisont 2020ⁱ. *Satsingen vil bidra til at Norge når 3 % -målet og 2 % -målet gjennom innsats for mobilisering – og kompetanseheving i hele landet.*

Både regionstruktur og struktur i universitets- og høgskolesektoren er i endring. Regjeringen legger vekt på kvalitet og kritisk masse som begrunnelser for sammenslåing i større enheter. Regjeringen ønsker om lag 10 regioner fra 2020 og foreslår blant annet at regionene får ansvar for utforming og oppfølging av oppdrag til Forskningsrådet. Videre at én folkevalgt region samtidig blir én RFF-regionⁱⁱ. Samfunnsutviklerrollen skal være sentral blant de nye regionenes oppgaver; stortinget har vedtatt at hovedvekten av oppgaver skal være på områdene kompetanse, kommunikasjon og næringsrettet innsatsⁱⁱⁱ. *Satsingen vil understøtte samfunnsutviklerrollen til regionene på områdene kompetanse og næringsutvikling og den regionale rollen til universitets-, høgskole og instituttsektoren.*

EU videreutvikler sin forskningspolitikk med Horisont 2020 og sin regionalpolitikk med vekt på smart spesialisering^{iv}, og ser forsknings- og regionalpolitikken i sammenheng. Regionale strategier og geografisk nærhet blir brukt som virkemidler for å oppnå målene i forsknings- og innovasjonspolitikken. *Forskningsrådet har hentet inspirasjon fra EUs politikk for innovasjon og konseptet "smart spesialisering" og vil hente erfaringer fra dette arbeidet videre i oppfølgingen av satsingen.*

Hovedfinansjør av FORREGION er Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD). KMDs forsknings- og utviklingsstrategi 2015-2020 presenterer forskningsbehovene innenfor regional økonomisk vekst og utvikling, regional motstandsdyktighet og analyse av regionalpolitikken. Forskningen skal bidra til å nå målene om å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, utnytte de menneskelige og naturgitte ressursene i hele landet for størst mulig nasjonal verdiskapning, sikre likeverdige levekår, og at alle har reell frihet til å bosette seg der de vil.

3. Mål

FORREGION skal bidra til at Forskningsrådet leverer på MRS-målet Økt verdiskaping i næringslivet. Forskningsrådet skal bidra til økt verdiskaping ved å 1. Styrke evnen til omstilling i norsk økonomi, 2. Øke konkurransevnen i nytt og eksisterende næringsliv og 3. Bedre samspillet og kunnskapsoverføringen mellom FoU-institusjoner og næringsliv. Programmet skal videre bidra til å nå KMD sitt hovedmål 2 Omstillingsdyktige regioner, delmål 2.1 Velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse. FORREGION følger opp innovasjonsstrategien særlig i arbeidet med å mobilisere nye aktører og i å styrke samarbeidet mellom UoH og næringsliv, herunder mobilitetsordninger.

Hovedmål

Flere bedrifter bruker forskning i sitt innovasjonsarbeid, flere fagmiljøer i FoU-institusjonene er relevante samarbeidspartnere for næringslivet, og sammenhengen mellom regional og nasjonal innsats for forskningsbasert innovasjon er styrket.

Delmål

1. Etter tre år skal mobiliseringsprosjektene minimum ha nådd sine mål for mobilisering til regionale, nasjonale og internasjonale program
2. Etter tre år skal kapasitetsløft-prosjektene være godt i gang med å bygge opp kompetanse som er relevant for det aktuelle næringslivet og ha oppnådd minst én tydelig milepæl
3. Etter seks år skal kapasitetsløft-prosjektene ha skapt endringer som kan videreføres og forsterkes etter at prosjektene er avsluttet
4. Etter tre år skal Forskningsrådet og fylkeskommunen ha på plass en velfungerende strategisk dialog og samarbeid om mobilisering til forskning

4. Faglige perspektiver

FORREGION har faglig utgangspunkt i kunnskapen om regionale innovasjonssystemer, relatert mangfold, innovasjonsmåter i bedrifter, og absorpsjonskapasitet.

Regionale innovasjonssystemer er et rammeverk for å drøfte utviklingsmulighetene i en region. Ved å identifisere egenskapene i innovasjonssystemet, både styrkene og svakhetene, har man et utgangspunkt for å ta tak i utfordringene. Ved å se det regionale innovasjonssystemet i en nasjonal, internasjonal og tverr-regional sammenheng kan man styrke relasjoner og samhandling med aktører utenfor regionen.

Begrepet absorpsjonskapasitet er mye brukt om bedrifters evne til å tilegne seg og anvende ny kunnskap. Bedrifter som har høy absorpsjonskapasitet vil være dyktige til å hente inn ny kunnskap, de vil ha gode mekanismer for læring i organisasjonen, og de vil ha god evne til å bruke den nye kunnskapen. Bedrifter kan utvikle og styrke sin absorpsjonskapasitet over tid, ved å forsterke etablerte læringsmekanismer og læringsmønstre. For arbeidet med å påvirke bedriftenes absorpsjonskapasitet kan det være nyttig å skille mellom potensiell og realisert absorpsjonskapasitet. Potensiell absorpsjonskapasitet er en organisasjons evne til å hente inn kunnskap, ta opp i seg ny kunnskap og delta i nettverk som deler kunnskap. Realisert absorpsjonskapasitet er en organisasjons evne til å utnytte den nye kunnskapen og organisasjonens evne til å konvertere ny kunnskap til nye produkter, tjenester og prosesser. Tilsvarende, vil en del forskningsmiljøer ha behov for å styrke sin absorpsjonskapasitet for å forstå bedrifters behov og bli bedre samarbeidspartnere for næringslivet. Utdannings- og

forskningsmiljøenes evne til å utvikle og formidle relevant kunnskap til bedrifter er også avgjørende for å kunne få til et samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Her vil blant annet faglig forståelse, språk, incentiver, mål og forventninger spille inn på mulighetene for innovasjon og samarbeid.

Utgangspunktet for nyskaping og omstilling er de enkelte bedriftene og bedrifter med ulike innovasjonsmåter vil ha ulike behov. For å bistå bedriftene må vi aktivt oppsøke og samarbeide med dem, enkeltvis og i grupper og nettverk. Da gir læringsteori og begrep som absorpsjonskapasitet nyttige perspektiver, både for det operative arbeidet og for å kunne videreutvikle og tenke nytt rundt virkemidlene. Siden absorpsjonskapasiteten er mulig å påvirke, er innsats for kompetanseheving relevant for innovasjons- og omstillingsevnen i bedriftene.

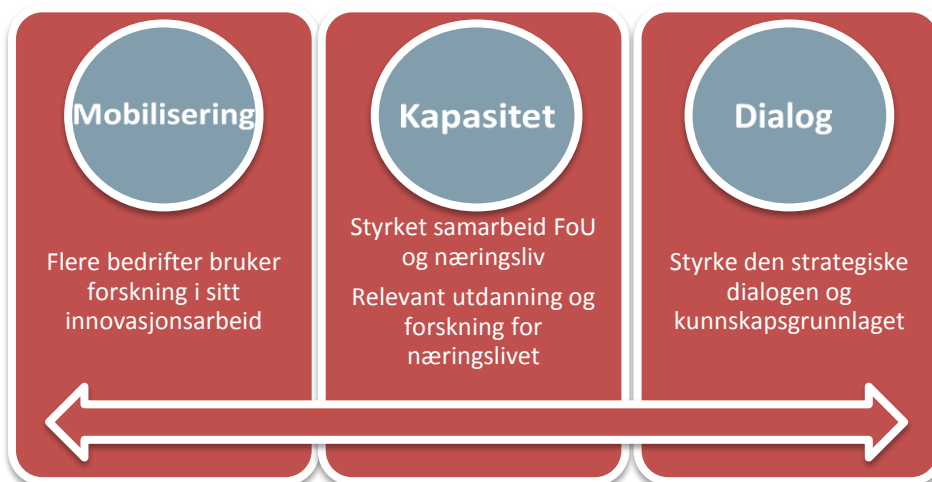
Beslektet mangfold utvider mulighetene for endring og nyskaping ved å synliggjøre nye næringer det kan være muligheter for å utvikle i en region eller i landet. Alle næringer har kunnskapsbaser, som består av kunnskap som er særlig viktige for den aktuelle næringen. Ved å identifisere næringer som er relatert til de kunnskapsbasene der regionen er sterk, og legge til rette for næringsutvikling her, kan myndighetene føre en aktiv politikk som stimulerer til nyskaping og omstilling.

5. Strukturelle prioriteringer

Et program med tre pilarer

For å nå målene i FORREGION er det nødvendig med innsats på flere områder og strategisk samarbeid mellom Forskningsrådet, fylkeskommunen og regionale og nasjonale utviklingsaktører. FORREGION har følgende tre pilarer:

1. Breddevirkemidler for mobilisering til forskningsbasert innovasjon.
2. Kapasitetsløft for å styrke samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet og gi næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region
3. Kunnskap og dialog om regionalt arbeid med forskningsbasert innovasjon

Pilar 1, Mobilisering til forskningsbasert innovasjon

Forskningsrådet samarbeider med fylkeskommunene om mobiliseringsprosjekter i hele landet. Mobiliseringsprosjektene skal få flere bedrifter til å bruke forskning i sitt

innovasjonsarbeid og få bedrifter som allerede driver med forskningsbasert innovasjon til å høyne sine ambisjoner.

Mange bedrifter kjenner ikke godt nok til mulighetene i forskningsbasert innovasjon eller i virkemiddelapparatets ordninger for dette. Forskningsrådet er lite kjent i næringslivet og Forskningsrådet må samarbeide med regionale aktører for å nå ut til bedriftene. Mobiliseringsvirkemidlene skal mobilisere direkte og indirekte til virkemidler som Nærings-ph.d., SkatteFUNN, RFF, og BIA og andre innovasjonsprogrammer, samt Horisont 2020.

Hovedmålgruppen for mobiliseringsprosjektene er bedrifter som innoverer basert på erfaring og som kan oppgradere sitt innovasjonsarbeid gjennom bruk av forskning og forskningsbaserte metoder. Også bedrifter uten innovasjonserfaring, men med potensiale for å dra nytte av forskningsbasert innovasjon, og bedrifter med forskningserfaring, men som kan øke sine ambisjoner for forskningsbasert innovasjon er i målgruppen.

Aktiviteter i mobiliseringsprosjektene

- Kompetansemegling – både i enkeltbedrifter, gjennom samlinger og i nettverk. Kompetansemeglere diskuterer prosjektidéer og muligheter med bedrifter og kan koble bedriften med relevant forsker. Kompetansemeglerne kan også arrangere møter der bedrifter og forskere diskuterer muligheter og idéer. Kompetansemegling mobiliserer til regionale, nasjonale og internasjonale ordninger, samt til forprosjekter.
- Forprosjekter er mindre FoU-prosjekter i bedrifter med liten eller ingen FoU-erfaring. Bedriften må samarbeide med et FoU-miljø i prosjektet. Bedriften må ha en ambisjon om at arbeidet skal føre til videre arbeid med forskning eller samarbeid med forskningsinstitusjoner. Forprosjekt bør være en forberedelse til å delta i andre finansieringsordninger for forskning, som regionale forskningsfond, Forskningsrådets innovasjonsprogrammer eller SkatteFUNN.
- Nettverksmøter for bedrifter samler ulike typer aktører for å diskutere en aktuell problemstilling. Kompetansemeglere organiserer møtene, der deltagerne skal komme fram til en felles konklusjon eller handlingspunkter, som kan lede til felles prosjekter eller innsats. Nettverksmøter egner seg blant annet til å samle aktører fra ulike næringer til felles diskusjoner av muligheter, for eksempel i form av forskning til nytte for flere bedrifter innen en næring.
- Forsker, næringsliv eller student til låns betyr at en forsker jobber en periode i en bedrift, eller en person fra næringslivet jobber en periode i et forsknings- og utdanningsmiljø. Det kan også være studenter som skriver bachelor-/masteroppgaver i bedrift eller hospiterer en periode i en bedrift. Mobilitetsordningene skal utvide nettverk, stimulere til samarbeid og gi utveksling av kunnskap mellom forskning og næringsliv.

Forskningsrådet og fylkeskommunene samarbeider om regional mobilisering. Forskningsrådet arrangerer kurs og kampanjer, som kurs i prosjektutvikling (Prosjektverksted), SkatteFUNN "Åpen dag" og tilsvarende arrangementer som bidrar til å mobilisere søkere til Forskningsrådets programmer, RFF og Horisont 2020. Forskningsrådet utvikler også verktøy og metoder for mobilisering til forskning.

Forskningsrådets regionansvarlige vil samarbeide aktivt med mobiliseringsprosjektene om mobiliseringen av næringslivet i regionen til forskningsbasert innovasjon. Forskningsrådet vil også gjennomføre kurs og samlinger for kompetansemeglere og prosjektledere.

Programlogikk for mobiliseringsprosjektene

Delmål	Aktiviteter	Resultater	Virkninger
Etter tre år skal mobiliseringsprosjektene minimum ha nådd sine mål for mobilisering til regionale, nasjonale og internasjonale program	Forskningsrådet og fylkeskommunene samarbeider om å mobilisere bedrifter til økt bruk av forskning i sitt innovasjonsarbeid	Flere bedrifter søker midler fra regionale, nasjonale og internasjonale program	Bedrifter som ikke kjenner mulighetene i forskning blir introdusert for dem og mer forskningserfarne bedrifter øker sine ambisjoner for forskningsbasert innovasjon
		Økt geografisk spredning i bruken av de nasjonale programmene og skattefunn	Innovasjonsresultater i bedriftene (prototyper, produkter, prosesser, tjenester, patenter, forretningsområder, teknologi, etc)
		Økt samarbeid mellom næringslivet og FoU-institusjonene	Tydelig styrkede samarbeidskonstellasjoner mellom forsknings- og utdanningsinstitusjonene og næringslivet

Pilar 2, Kapasitetsløft

Kapasitetsløft er langsiktige prosjekter for å styrke samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet og gi næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region.

Prosjektene må være forankret i næringslivets behov eller potensiale, fylkeskommunale strategier og FoU-institusjonenes strategier og ledelse. FoU-institusjonene som deltar skal styrke sitt nasjonale og internasjonale samarbeid, slik at de kan bidra til nye koblinger mellom det regionale næringslivet og nasjonale og internasjonale FoU-institusjoner.

Prosjektet skal bidra til økt verdiskaping, omstillingsevne og forskningskapasitet i regionen. I vurderingen av prosjektet vil potensialet for endring bli tillagt betydelig vekt. For å skape størst mulig effekt skal prosjektet spille sammen med andre aktiviteter og virkemidler.

Aktiviteter i kapasitetsløft-prosjektene

Kapasitetsløft-prosjektene må ha aktiviteter som styrker samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet og som gir næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region.

Aktuelle aktiviteter kan være:

- å styrke den faglige kapasiteten hos FoU-institusjoner gjennom:
 - rekruttering av personer til forskerstillinger og stipendiatstillinger for å styrke fagmiljøer innen fagområder der det regionale næringslivet har behov
 - å styrke eller utvikle næringsrelevante studietilbud på høyere gradsnivå

- kunnskapsspredning
- samarbeid med nasjonale og internasjonale FoU-institusjoner
- personmobilitet mellom FoU og næringsliv – begge veier

Prosjektet kan også inneholde andre aktiviteter som styrker samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet og som gir næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region. Næringslivets behov må være utgangspunkt for aktivitetene. En region er det området der det aktuelle næringslivet er lokalisert.

FoU-institusjonenes aktiviteter må være i henhold til ESAs retningslinjer for støtte til forskning, utvikling og innovasjon. Aktivitetene må falle inn under definisjonen av "ikke-økonomisk aktivitet".

Programlogikk for kapasitetsløftene

Delmål	Aktiviteter	Resultater	Virkninger
Etter tre år skal kapasitetsløft-prosjektene ha oppnådd minst én tydelig milepæl	FoU-institusjoner samarbeider med næringslivet og fylkeskommunene for å styrke relevant faglig kapasitet i FoU-institusjonene og studietilbudet til næringslivet	Økt samarbeid mellom næringslivet og FoU-institusjonen innenfor områdene for kapasitetsløftene	Tydelig styrkede samarbeidskonstellasjoner mellom forsknings- og utdanningsinstitusjonene og næringslivet
		Studietilbud som er relevante for næringslivet er styrket eller utviklet som følge av kapasitetsløftene	Næringslivet har tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region og flere forskere som kjenner deres utfordringer
Etter seks år skal kapasitetsløft-prosjektene ha skapt endringer som kan videreføres og forsterkes etter prosjektene er avsluttet		FoU-institusjonen har styrket sitt samarbeid med nasjonale og internasjonale FoU-institusjoner på fagfeltene for kapasitetsløftene	FoU-miljøet fungerer som brobygger mellom næringslivet og nasjonal og internasjonal kompetanse
		Styrket faglig kapasitet i FoU-institusjonene som følge av kapasitetsløftene	Økt FoU-innsats i det relevante næringslivet og/eller FoU-miljøet i regionen
			Regionale FoU-institusjoner er mer attraktive som samarbeidspartnere og hevder seg i konkurransen med nasjonale og internasjonale institusjoner

Pilar 3, Kunnskap og dialog

Forskningsrådet vil videreføre og styrke sin innsats som medspiller for regionale FoU-strategier og regionalt arbeid med forskningsbasert innovasjon. Samarbeidspartnere i arbeidet er fylkeskommunen og de regionale partnerskapene.

Arbeidet i pilar 3 skal styrke fylkeskommunene som samfunnsutvikler, i samarbeid med de regionale partnerskapene, og styrke samarbeidet mellom Forskningsrådet og fylkene. Å møte de omfattende samfunnsutfordringene som FORREGION tar utgangspunkt i krever kunnskap, både fra evaluering, forskning og erfaring, og dialog mellom aktører regionalt, nasjonalt og også internasjonalt. Forskningsrådet er i dialog med hovedaktørene i innovasjonssystemene og en forsterking og videreutvikling av denne dialogen vil styrke både det regionale og nasjonale arbeidet for forskningsbasert innovasjon. Smart spesialisering er en inngang til slikt regionalt arbeid med forskning og innovasjon.

Arbeidet i pilar 3 skal legge til rette for videre samarbeid i mulig nye regionkonstellasjoner fra 2020.

Aktiviteter

- Samfunnsdialog og møteplasser (se under)
 - Kurs for kompetansemeglere og andre deltagere i FORREGION
 - Analyser og evalueringer, herunder følgeevaluering av innsatsen i programmet
- Forskningsrådet vil se aktiviteten i pilar 3 i sammenheng med øvrig strategisk samarbeid med fylkeskommunene. Forskningsrådet utarbeider blant annet årlige regionale kunnskapsgrunnlag og de regionansvarlige deltar i regionale prosesser og fora. Forskningsrådet vil, i samarbeid med de øvrige virkemiddelaktørene, få på plass en velfungerende strategisk dialog og samarbeid om mobilisering til forskning.

Programlogikk kunnskap og dialog

Delmål	Aktiviteter	Resultater	Virkninger
Etter tre år skal Forskningsrådet og fylkeskommunen ha på plass en velfungerende strategisk dialog og samarbeid om mobilisering til forskning	Dialog og kunnskapsutvikling gjennom læringsarenaer, kurs, analyser og evalueringer	Regionene ser Forskningsrådet som en relevant samarbeidspartner for sin samfunnsutviklerrolle	Regional og nasjonal innsats for forskningsbasert innovasjon forsterker og utfyller hverandre
		Analyser og evaluering og forskning gir innspill til læring, dialog og utvikling av den regionale innovasjonspolitikken og -innsatsen	Kunnskap fra forskning blir benyttet i regionale innovasjons- og utviklingsstrategier
		Forskningsrådet og regionene har etablert samarbeid om mobilisering av bedrifter til forskning som kan fortsette etter at mobiliseringsprosjektene blir avsluttet	

Internasjonalt samarbeid

FORREGION skal knytte det regionale, nasjonale og internasjonale arbeidet for forskningsbasert innovasjon tettere sammen. Det må involvere nært samarbeid mellom de ulike enhetene internt i Forskningsrådet og god koordinering av mobiliseringsinnsatsen til nasjonale og regionale programmer og til EUs rammeprogrammer for forskning og utvikling. Spesielt vil god koordinering med de regionale EU-nettverkene være sentralt.

Forskningsrådet vil videreutvikle vårt samarbeid med RIS3-plattformen i Sevilla, for på den måten å knytte det nasjonale arbeidet til EUs arbeid for å koble regional utvikling, forskning og innovasjon.

Fylkeskommunene er involvert i Interreg, Eurostars og andre internasjonale samarbeid som FORREGION kan trekke på og understøtte.

Kjønnsbalanse og kjønnsperspektiv

Arbeid med og oppmerksomhet om kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver er begrunnet i behovet for bredde i kompetanse og faglige perspektiver, som igjen kan bidra til kreativitet og økt kvalitet. I så stor grad som mulig skal deltakelsen i programmet på alle nivå og i alle viktige prosesser være kjønnsmessig balansert.

Samfunnsdialog og møteplasser

Forskningsrådet vil videreformidle aktiviteter i, og resultater fra, prosjektene som kan være til inspirasjon for andre aktører og slik øke slik effekten av arbeidet. Forskningsrådet

vil legge vekt på å få fram saker som viser utvikling over tid og langsiktige effekter av mobiliseringsarbeidet, i samarbeid med de virkemidlene FORREGION mobiliserer til.

Forskningsrådet vil innenfor rammene av pilar 3 arrangere møteplasser for å erfaringsutveksling og for formidling av relevant forskning og analysene og følgeevalueringen i FORREGION. Møteplassene skal styrke samarbeidet mellom regionale og nasjonale aktører og det operative arbeidet i programmet. Forskningsrådet vil arrangere kurs for og legge til rette for nettbasert opplæring av kompetansemeglerne.

6. Samarbeid med relaterte virkemidler

Mobiliseringsprosjektene mobiliserer direkte og indirekte til virkemidler som Næringsph.d., SkatteFUNN, Regionale forskingsfond (RFF), BIA, H2020 og andre innovasjonsprogrammer. Kompetansemeglere mobiliserer også til Innovasjon Norge, og samarbeid med Innovasjon Norge-kontorene regionalt er avgjørende. Næringshager, inkubatorer og kunnskapsparken kan være deltagere i programmet i rollen som kompetansemeglere. Samarbeid med regionale og tematiske EU-nettverk, som mobiliserer spesielt til Horisont 2020, er svært relevant.

For å skape størst mulig effekt skal prosjektet spille sammen med andre aktiviteter og virkemidler. Fylkeskommunen bør vurdere hvordan Regionale forskingsfond kan spille sammen med kapasitetsløft- og mobiliseringsprosjekt i regionen.

7. Ressurser og budsjett

Budsjettet for 2017 er 88 mill. kroner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (80 mill.), Kunnskapsdepartementet (6 mill.) og Landbruksdepartementet (2 mill.). Midler til videreføring av forskerskolen NORSI og Regionansvarlig i Finnmark ligger også innenfor budsjettet.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Sum
Årets inntekter	86 800	86 800	86 800	23 000	23 000	23 000	0	0	0	0	329 400
Budsjett til disposisjon	104 430	113 199	116 204	53 956	27 656	25 156	0	0	0	0	440 601
Prosjektbevilgninger/ Utgifter	78 031	83 795	85 248	49 300	25 500	25 800	0	0	0	0	347 674
Avsetning/Overbevilgning	26 399	29 404	30 956	4 656	2 156	-644	0	0	0	0	92 927
Avsetning i forhold til Budsjett til disposisjon	25 %	26 %	27 %	9 %	8 %	-3 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Planlagt budsjett fordelt på delmål:

Pilar 1 mobilisering, primært delmål 1: ca.145 mill.kroner 2017-2019

Pilar 2 kapasitetsløft, primært delmål 2: 140 mill. kroner 2017-2022

Pilar 3 kunnskap og dialog, primært delmål 3: 15 mill. kroner 2017-2019

8. Forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter

Forventede samfunnseffekter av programmet FORREGION er bidrag til

- Økte FoU-investeringer, økt verdiskaping og konkurransekraft, og styrket omstillingsevne i næringslivet
- Økt forskningskapasitet som er relevant for næringslivet

- Forbedret politikk og aktiviteter for omstillingsdyktige regioner og velfungerende næringsmiljøer.

Mobiliseringsprosjektene er foreløpig planlagt for tre år, i påvente av regionreformen, og kapasitetsløft for seks. I vurderingen av evalueringsbehov er likevel utgangspunktet at Forskningsrådet ser behov for denne typen arbeid også videre.

Analyse og evaluering er integrert i programmet gjennom pilar 3, kunnskap og dialog. Disse analysene og evalueringene vil være avgjørende for kontinuerlig forbedring av innsatsen og for videreutvikling og nyutvikling av arbeidsmetodene. Forskningsrådet vil vurdere følgeevaluering av programmet.

Forskningsrådet vil vurdere å gjøre en nullpunktsanalyse av kapasitetsløftene. Det sentrale målekriteriet for kapasitetsløftene er endring over tid, i retning av at både næringslivet og forsknings- og utdanningsmiljøene er bedre i stand til å samarbeide mer med hverandre og volumet av FoU-aktivitet innenfor kapasitetsløftets arbeidsområde øker.

Aktuelle resultatindikatorer for mobiliseringsprosjektene er

- antall nye bedrifter som deltar i forskningsbaserte innovasjonsprosjekter som følge av mobiliseringsprosjektene
- bruken av forsknings- og innovasjonsprogrammene på fagområdene i mobiliseringsprosjektene
- antall mobilitetsprosjekter, forprosjekter og samarbeidsprosjekter (SkatteFUNN med forskningssamarbeid, nettverk, etc.)

Aktuelle resultatindikatorer for kapasitetsløft-prosjektene er

- Relevante nye prosjekter, nye samarbeidsavtaler og felles aktiviteter
- Antall relevante styrkede poenggivende studietilbud og antall relevante nye poenggivende studietilbud (moduler/kurs/hele grader)
- Relevante stillinger, publiseringer og deltakelser i andre prosjekter,
- Flere sampublikasjoner, deltakelse i felles prosjekter, felles aktiviteter, nye samarbeidsavtaler innenfor fagområder som er relevante for næringslivet

9. Styring og organisering

FORREGION er ikke satt opp med et eget programstyre. Det er oppnevnt et rådgivende utvalg som skal gi innspill til og være diskusjonspartner for administrasjonen. Utvalget skal bidra til god forankring hos nøkkelinteressenter og kompetansepersoner. Utvalget skal presenteres for og gi innspill til utvikling av programmet og programmets aktiviteter. Vedtak om bevilgninger blir fattet av Divisjonsstyre for innovasjon.

I fylkene vil Forskningsrådet delta i og være i strategisk dialog med de regionale partnerskapene generelt og fylkeskommunen spesielt. Godt samarbeid med Innovasjon Norge, SIVA og de Regionale forskningsfondene vil styrke muligheten for å nå målene med satsingen.

ⁱ Kunnskapsdepartementet (2014). Strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU. Horisont 2020 og ERA.

ⁱⁱ Meld st.22 (2015-2016). Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver

ⁱⁱⁱ Meld.st.14 (2014-2015). Kommunereformen –nye oppgaver til større kommuner.

^{iv} Nationale og regionale forsknings og innovasjonsstrategier for smart spesialisering (RIS3) er integrerte, stedsbaserte økonomiske endringsagendaer. For mer informasjon, se <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>